

För något år sedan hade jag glädjen att få se världens äldsta bevarade julgran. Den tillhör altarbilden i kyrkan Christkindl i den österrikiska staden Steyr. Trädets historia för oss tillbaka till år 1694. Steyr fick då en ny vaktmästare och kördirigent. Han led av epilepsi, eller »fallandesjuka» som krönikorna öppenlydande uttrycker det. I Melk, varifrån han kom, hade han lärt sig att ära Jesusbarnet. För sin andakt satte han fast en bild på den heliga familjen i en hålighet i en gran, där han bad och fylldes av styrka och tröst. En tid därefter hörde han berättas om en bild av Jesusbarnet som hade skänkt helande åt en förlamad nunna. Efter ytterligare någon tid lyckades han skaffa en exakt kopia av bilden: ett Jesusbarn av vax som i ena handen bar ett kors och i den andra en törnekrona. Mannen tog med sig bilden till sitt träd, höll sin andakt framför den och kände hur helande kraft utgick därifrån.

Ryktet om Jesusbilden spreds bland människorna. Man började vallfärda till Kristusbarnet i trädet. Och

Leonardi da Vinci (1452–1519): Den heliga Anna med Maria och Jesusbarnet
Paris, Musée du Louvre

även om den kyrkliga överheten i Passau till en början var tveksam fick till slut ortens folk tillåtelse att bygga en liten kyrka runt trädet. År 1708 lades grundstenen till Christkindl-kyrkan. Den uppfördes av den tidens mest berömda österrikiska byggmästare efter modell av Santa Maria Rotunda, en kyrka i Rom. Man kan säga att den kyrka som byggdes i Steyr blev ett dyrbart skal runt det träd ur vilket ett altare och ett tabernakel kunde växa fram. Fortfarande idag bär trädet det lilla Jesusbarnet av vax, som med sin krona och sin strålgång skänker omgivningen trosvissnet och hopp.

Det återfunna Livets träd

För mig är denna händelse inte bara en vacker utläggning av en av våra mest kära jultraditioner, utan också en väg till julmysteriets hjärtpunkt. Detta träd står där som paradiset återfunna Livets träd. Det är sant, som en hymn uttrycker med orden: »Keruben vaktar inte längre

Martin Schongauer (ca 1450–1491): Maria i rosegård (år 1473)
Colmar, Altartavla i dominkanernas kyrka

vägen.» Maria är detta träd med sin välsignade livsfrukt, Jesus. Och Jesus är där som ett barn, obeväpnad och inbjudande. Han är »Immanuel», Gud att röra vid, att tala med på ett förtroligt sätt. Han bjuder oss till sig, vi som i djupaste bemärkelse lider av »fallandesjuka». Vi kommer oupphörligt på oss själva med att i det inre vara oförmögna till att stå upprätta och gå. Ständigt faller vi, utan att kunna behärska oss, ofria och främmande för oss själva. Byggnadens runda form understryker denna utsaga, att vi lider av »fallandesjuka», än mer. Den runda åttahörningen är baptisteriets klassiska form. Det anknyter i sin tur till uråldrig religionshistorisk tradition: på håligheten och rundbyggnaden som anknyter till moderlivet och födelsens mysterium.

Byggnaden visar vidare på Maria, på kyrkan, på vårt dop och på vår pånyttfödelse. Byggnaden lägger ut för oss vad det betyder att bejaka att Gud har blivit ett barn. Den utlägger för oss betydelsen av Jesu ord till Nikodemus: »Den som inte blir född av vatten och Ande kan inte komma in i Guds rike.» Till detta hör också ett annat Jesusord: »Den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in.»

En gång uttryckte Karl Marx att man inte är självständig så länge man är beroende av någon annans godhet. Så länge man inte är självständig, är man inte fri, utan beroende. Så insiktsfullt! Men ser vi närmare på saken förklaras genom Marx ord kärleken som ofrihet. För kärleken innebär med nödvändighet att jag har behov av den andre och dennes godhet.

Denna idé om frihet uppfattar kärleken som slaveri och den har kärlekens förstörelse som förutsättning. På det sättet är den ett angrepp på den djupaste sanningen i den mänskliga existensen, för vi lever av kärlek. Än mer är den ett angrepp på Gud, vars avbild i människan består just i behovet av kärlek. Inte heller Gud vill vara oberoende av kärleken. Sonen existerar endast utifrån Fadern, Anden endast utifrån dem båda, Fadern endast för de båda. Endast i detta ömsesidiga beroende av varandra, som treenig, är han Gud. På något annat sätt kan det inte vara, för Gud är kärleken.